

20 jaar

Halsema
loveniers.nl

Inhoud

- 4 **Paul Halsema**
over tuinen van gisteren en vandaag
- 7 **Robin Goose**
gaat graag naar het Zuiderpark
- 8 **Jennie van Beek**
is dol op vogels
- 10 **Manon Hoekstra**
heeft een weelderige, bloemtijke tuin
- 12 **Ronald Knap**
geniet van het Lange Voorhout
- Het favoriete groene plekje
in Den Haag van**
- 14 **Johan Frauenfelder**
15 **Albert Koolma**
16 **Herman Poelsma**
17 **Hans van der Starre**
18 **Mike van Duinen**
19 **Jelle Halsema**
20 **Maaike Halsema**
- 21 **Dennis Pors**
loopt graag door de duinen
- 22 **De internationale school aan
de Nassaulaan**
krijgt een groene speeltuin
- 25 **Sebastiaan de Zwart**
kan genieten van water
- 26 **Nicoline Jutte-Zemering**
heeft wat te kiezen in haar achtertuin

Voorwoord

Twintig jaar!

Supertrots ben ik. Mijn bedrijf, Halsema Hoveniers, bestaat in 2014 twintig jaar. Een schitterende leeftijd, een feestje meer dan waard. Ter gelegenheid van dat jubileum presenteer ik u deze feestelijke uitgave.

Twintig jaar! Wat ik zo mooi vind aan ons vak is dat we dagelijks buiten werken en de seizoenen van het jaar bewust meemaken. En het is dankbaar werk, want je ziet snel resultaat bij onderhoud of aanleg van een tuin. Plus, een tuin is zoiets eigens. Voor veel mensen is de voor- of achtertuin hun favoriete plek. Een stek waar je tot rust komt, geniet van de natuur of een goed gesprek voert. In deze uitgave vertellen enkele van onze klanten over hun tuin. Daarnaast hebben we enkele bekende en minder bekende mensen uit Den Haag gevraagd wat hun favoriete groene plek in de stad is. Bij de ene is dat de eigen achtertuin, bij de ander een voetbalveld of een Haags park.

Ik hoop van harte dat u net zo van uw tuin geniet als veel van onze klanten doen. Zo niet, dan weet u ons te vinden.

Veel leesplezier.

Namens het team van Halsema Hoveniers,
Paul Halsema

Colofon

'Halsema Hoveniers 20 jaar' is een uitgave van Halsema Hoveniers, 2014, Den Haag

Tekst en coördinatie: Mario van Vliet (Mocca)
Fotografie: Karen Vlieger
Foto pagina 24: De Haagse Schoolvereniging
Eindredactie: Evelyn Strube (Mocca)
Vormgeving: Diseno Vormgeving, Pijnacker
Druk: Happy Copy, Den Haag
Oplage: 1.000 exemplaren

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Halsema Hoveniers veeleenvoudig en/of openbaar worden gemaakt.

Over Halsema Hoveniers

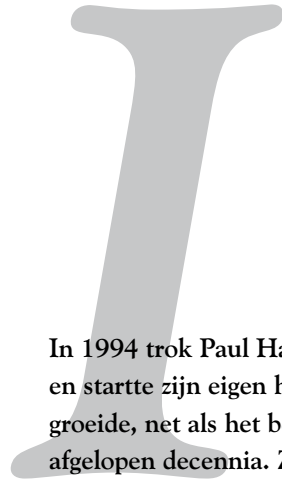
Halsema Hoveniers is al sinds 1994 dé hovenier voor Den Haag en omstreken. U kunt bij ons terecht voor alle werkzaamheden in uw tuin, zoals tuinontwerp, -aanleg of -onderhoud en voor onderhoudsabonnementen.

Wilt u meer weten over ons bedrijf? Wilt u bijvoorbeeld recent werk zien of het laatste nieuws over onze werkzaamheden? Surf dan naar www.halsemahoveniers.nl of scan met uw smartphone de QR-code op deze pagina.

Halsema Hoveniers
Da Costastraat 129
2513 RR Den Haag
telefoon: 070 - 448 0600
e-mailadres: info@halsemahoveniers.nl
website: www.halsemahoveniers.nl

Grindtegels eruit,

In 1994 trok Paul Halsema de stoute schoenen aan en startte zijn eigen hoveniersbedrijf. De klantenkring groeide, net als het bedrijf. Maar er veranderde meer de afgelopen decennia. Zo lijken de tuinen van nu in niets op de tuinen van toen. Paul blikt terug én vooruit.

Paul Halsema volgde als jonge knul de middelbare tuinbouwschool voor hoveniers en boomkwekers in Boskoop. Na zijn opleiding werkte hij tien jaar bij een Haagse hovenier en enkele jaren als bedrijfsleider, ook bij een hoveniersbedrijf. In 1994 zette hij de grote stap: een eigen bedrijf. Halsema Hoveniers kende een vliegende start. Al na één jaar nam Paul Halsema zijn eerste medewerker aan. Inmiddels telt het bedrijf naast Paul Halsema nog vier vaste medewerkers: Robin, Dennis, Sebastiaan en Ronald. Zij stellen zich verderop in deze uitgave voor.

Grindtegels, bielzen en Leylandii

In twee decennia heeft Paul Halsema de wijze waarop Nederland tuiniert flink zien veranderen. “De tuinen waren toen heel strak en sober”, vertelt Paul Halsema. “Klein stukje gras, gevlochten 180 x 180-tuinschermen als schuttingen, rondom de tuin coniferen, en dan met name de bekende Cupressocupariss leylandii. Als bestrating

werd gekozen voor grindtegels, later de cobblestones en niet te vergeten de bielzen van Mien Ruys.”

De tuinen leken toen bijna allemaal op elkaar. Was daar lol aan te beleven voor een hovenier? Paul: “Jazeker. Met cobblestones, klinkers en grindtegels kon je mooie patronen maken. Zo legde ik vaak een rij klinkers tussen de grindtegels, om ze zo meer kleur te geven.”

Hoe anders ziet de tuin van vandaag de dag eruit. “De verscheidenheid is enorm en mensen weten beter wat voor tuin ze willen.” Grofweg zijn er twee tuintypen. Enerzijds de gezellige tuinen met weinig bestrating en veel weelderige beplanting. Anderzijds de strakke tuinen die zeer onderhoudsvriendelijk zijn: snoeien of onkruid wieden kost hier weinig tijd, doordat er relatief weinig groen is.

De beide tuintypen hebben ook overeenkomsten. Allereerst de keuze van de bestrating. Zo’n zeven jaar geleden startte de opkomst van hardsteen. Inmiddels zijn ook weer de klinkers razend populair. Daar-

tuinkeuken erin

‘De tuin en woonkamer zijn elkaars verlengde’

naast is er tegenwoordig meer dan vroeger een relatie tussen de woonkamer en de tuin. Ze liggen in elkaars verlengde. Kijk maar naar de loungesets, tuinkeukens, uitgebreide gasbarbecue's, foto's op canvas en schilderijen voor in de tuin. "Tuinen worden voor meer dan één doel gebruikt. Nu is de tuin ook de plek waar je bijvoorbeeld wilt zwemmen, planten wilt oppotten of wilt koken."

Duurzame tuinen

Maar hoe ziet de tuin van morgen eruit? Duurzaamheid wordt volgens Paul dé tuintrend. Zo zijn oliehoudende beitsen binnenkort helemaal vervangen door waterhoudende beitsen. En voor gewasbescherming kunnen consumenten steeds vaker een beroep doen op biologische middelen, zoals nematoden. Deze piepkleine aaltjes zijn goed geschikt als bestrijder van bijvoorbeeld de taxuskever.

Tropisch hardhout zal ook verdwijnen. Dat komt vooral doordat het niet natuurvriendelijk is. Dagelijks worden ergens op de aardbol grote stukken tropisch bos gekapt. Daardoor sterven ook veel dier- en plantensoorten uit. Steeds vaker zal tropisch hout plaatsmaken voor hardhout met een FSC- of PEFC-keurmerk.

Daarnaast zijn er twee boomsoorten die een goed alternatief vormen voor hardhout. Eén is de acacia. Onder de ruwe, zwarte acacia-schors zit erg hard, fijngenerfd en massief hout. Dit hout is vaak hard, niet erg buigzaam en moeilijk bewerkbaar. Maar eenmaal bewerkt is het een mooie aanwinst voor uw tuin. Het andere alternatief is de lariks. Dit hout is watervast en sterk en is de meest duurzame Europese naaldhoutsoort.

Stil en goed gereedschap

Ook gereedschappen worden duurzamer. Doordat accu's steeds sterker worden, zullen bijvoorbeeld kettingzagen met benzinemotor langzaam maar zeker uit het straatbeeld verdwijnen. Inmiddels zijn er zelfs al gemeenten die een benzinemotor verbieden. Ook boormachines, heggen-scharen en bladblazers doen het voortaan veelal op een accu. Halsema Hovenier gebruikt bijvoorbeeld de Terrazza MC: een draaiende borstel die razendsnel stenen schoon schrobt en onkruid verwijdert.

Bij tuinmaterialen stijgt de vraag naar goede kwaliteit, vertelt Paul. Want ook tuinliefhebbers weten inmiddels dat goedkoop vaak duurkoop is. Zo is er steeds meer vraag naar tuindeuren met een stalen geraamte en een goed slot. Betonnen materialen zijn goedkoop, maar natuursteen, keramiektegels en gebakken klinkers zijn de toekomst.

Jaarrond mooi

En dan een trend op het gebied van beplanting. Onder liefhebbers van gezellige tuinen is steeds meer vraag naar 'opvolgend bloeien'. Ofwel: planten kiezen die niet tegelijkertijd in bloei staan, maar die elkaar afwisselen, zodat zo lang mogelijk kleurige en geurige bloemen te zien en te ruiken zijn.

Halsema Hoveniers helpt u vanzelfsprekend graag met de plantenkeuze. Paul Halsema: "Voordat we beginnen met onze werkzaamheden, heb ik altijd eerst een uitgebreid kennismakingsgesprek. Dan kijk ik goed rond. Want aan de inrichting van het huis kun je vaak al zien wat voor tuin iemand wil."

Robin Goose is bij Halsema Hoveniers de man van het onderhoud aan tuinen. Robin houdt van de natuur. Zo kweekt hij rupsen: als ze vlinder zijn geworden, mogen zijn kinderen ze vrijlaten. En in zijn vrije tijd gaat Robin graag naar het Zuiderpark. “Daar is écht voor elk wat wils: je kunt er wandelen, je hond uitlaten, barbecuen, noem maar op. Met mijn kinderen ga ik er vaak naar de natuurspeeltuin.”

Al minimaal veertig jaar woont Jennie van Beek aan de Mient in Den Haag. Achter haar huis ligt een mooie, diepe tuin. Dat groen ligt echter op het noorden. Daarom staan er bloemen en planten die tegen een flinke wind kunnen. De vogels hebben daar geen bezwaar tegen. “Ik heb een tamme meeuw!”

‘Goeie jongens, kundig en nooit te lui’

De tuin van mevrouw Van Beek is zo’n achttien meter diep. “Dit huis is gebouwd toen Den Haag nog geld had”, grapt ze. Aan weerszijden staan struiken en bloeiende planten, zoals hortensia, azalea en laurier. Aan het eind scheidt een grote klimop haar tuin van die van de achterburen. En in het midden van de tuin ligt een grote lap gras. “Gras maakt een tuin mooier. Bovendien hadden we vroeger twee honden. Die hielden erg van gras.” Op het gazon staan twee mooie beelden: een Afrikaans beeld van een vrouwenhoofd en een beeld van een vogel.

Dat laatste beeld is niet toevallig. Mevrouw Van Beek heeft namelijk iets met vogels. Zo heeft ze twee valparkieten, die als het mooi weer is met kooi en al in de tuin mogen staan. Daarnaast staan in de tuin twee vogelhuisjes. Daar komen met enige regelmaat merels, roodborstjes en koolmezen op af. Bovendien wordt binnenkort een dode boom omgezaagd: op de stronk komt dan een plank voor vogelvoer. Hoogtepunt is echter de tamme meeuw die nogal eens op bezoek komt.

“Ik heb hem vernoemd naar de meeuw uit Waterschapsheuveld: Keehaar. Ik geef hem regelmatig wat te eten. Brood of vis. Hij eet uit mijn hand. Maar vreemden vertrouwt hij niet.”

Ze zit graag in haar tuin, zeker als het er niet te koud is. “Mijn tuin ligt op het noorden. Met noordenwind kan het er dus flink koud zijn. Maar als het een keer écht heet is in Den Haag, dan ben ik wel blij met mijn koelere tuin.”

Zelf tuinieren doet ze, maar met mate. “U moet weten, ik ben 79 jaar.” Voor de zwaardere klussen, zoals het scheren van de laurier en de klimop of het omzagen van de boom, vraagt ze Halsema Hoveniers. “Ik ken Paul Halsema via onze voormalige achterbuurvrouw. En via mij hebben weer veel andere mensen Halsema Hoveniers leren kennen. Het zijn goede jongens. Nooit te lui om iets voor je te doen, ze weten waarover ze het hebben. Het zijn duidelijk geen amateurs. En Paul is altijd zo vrolijk. Dat moet ook wel als je zulk zwaar werk hebt.”

Na zo'n vijftien jaar keerde Manon Hoekstra terug naar Nederland. In de Scheveningse wijk Duttendel lieten Manon en haar man een huis bouwen. De tuin moest volledig worden aangelegd. Een mooie klus voor Halsema Hoveniers. "Ik wilde een weelderige springerige tuin."

'Alles springt je tegemoet'

"Gedurende vijftien jaar hebben we over de aardbol gezworven. Eind 2011 keerden we terug naar Nederland met onze drie schoolgaande kinderen. In Duttendel vonden we een mooie plek voor het huis dat we wilden bouwen. Het ligt tegen een duin aan. Door de werkzaamheden aan het huis en de kelder was de tuin een grote vlakte. Daarom hebben we Halsema Hoveniers en een tuinarchitect gevraagd daar iets moois van te maken. Halsema Hoveniers kende ik via mijn ouders; die wonen in de Vogelwijk en werken al jaren met ze samen.

Ik wilde een weelderige, springerige tuin. En ik wilde een tuin waardoor het huis er snel uitzag alsof het al langer bestond. Want een huis met een kale tuin vind ik zo ongezellig. Nu hebben we een groot terras, een klein zonneterras, een ingegraven trampoline en schitterende beplanting. Op de duin is helmgras geplant, zodat het zand niet zo stuift.

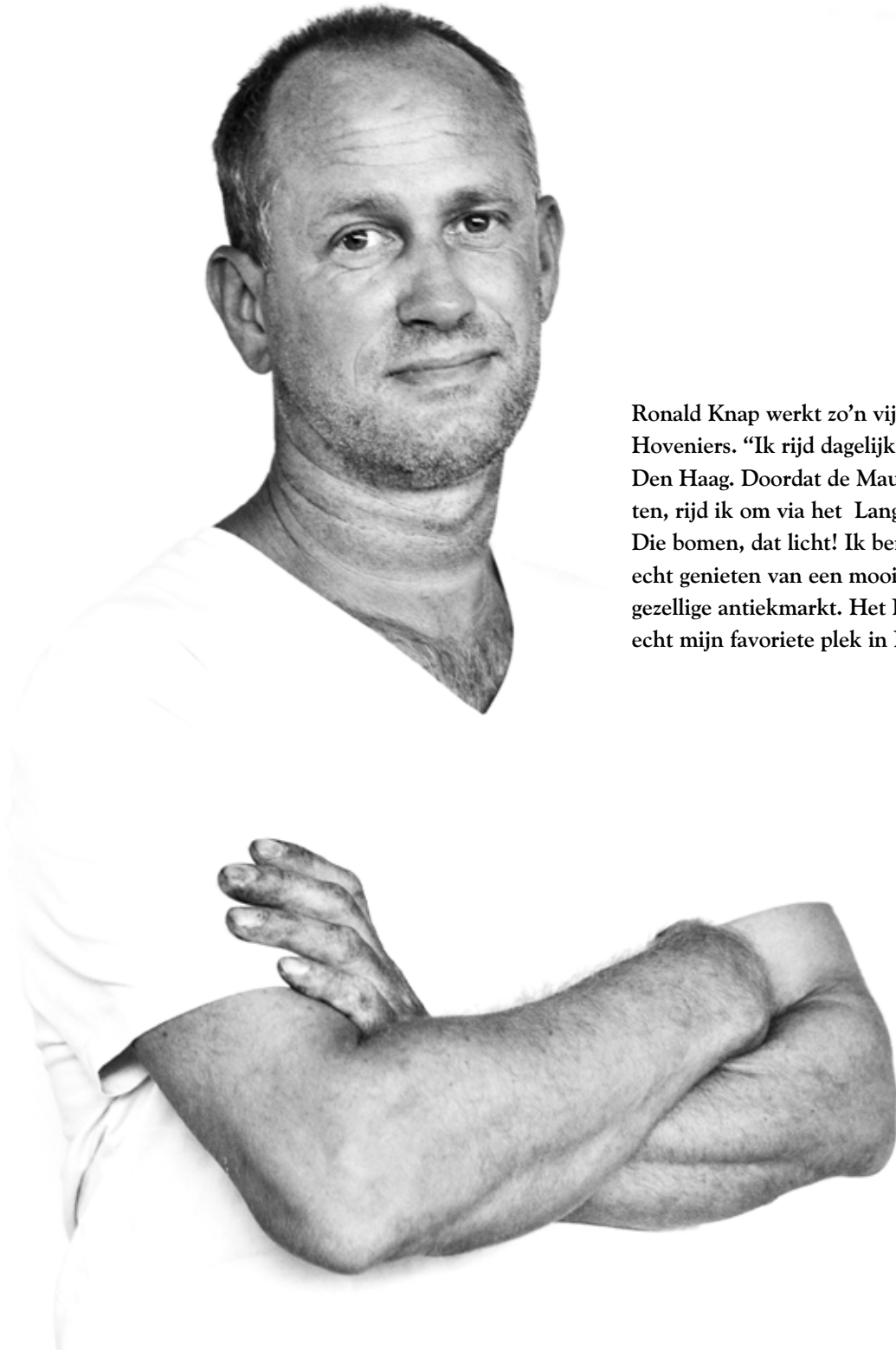
In februari 2013 startten Paul en zijn medewerkers met de eerste fase: de aanleg van onder meer het terras en de haag. Hierna volgde de beplanting. Het voorjaar was vervolgens waanzinnig nat, de zomer zonnig

en de winter zacht. Daardoor was de tuin binnen de kortste tijd op volle sterkte, precies als ik wilde. Alles springt je tegemoet. Veel hoogteverschil, veel zachte kleuren. Ik word vooral blij van de voor- en zijkant. Daar is het zo weelderig. En wat ik niet had bedacht: een tuin is ook heerlijk als je gewoon binnen zit.

Samen met Halsema Hoveniers kijken we nu naar de volgende fase, waarin vooral de achtertuin zal worden aangepakt. Want pas als je de tuin een tijdje hebt, weet je hoe je 'm gebruikt. Zo blijken we relatief vaak op het kleine zonneterras achterin de tuin te zitten. Daarom passen we die wat aan.

Dit is onze eerste tuin ooit. Tenminste twee keer per jaar komt Halsema Hoveniers voor onderhoud, en gedurende het jaar probeer ik de tuin bij te houden. En ik vind het niet eens vervelend om te doen! Plannen om weer in het buitenland te gaan wonen hebben we niet. We kunnen dus hopelijk nog heel lang van deze tuin genieten."

Ronald Knap werkt zo'n vijftien jaar bij Halsema Hoveniers. "Ik rijd dagelijks vanuit Zoetermeer naar Den Haag. Doordat de Mauritskade een jaar is afgesloten, rijd ik om via het Lange Voorhout. Schitterend. Die bomen, dat licht! Ik ben hobbyfotograaf en kan echt genieten van een mooie lichtinval. En dan die gezellige antiekmarkt. Het Lange Voorhout is daardoor echt mijn favoriete plek in Den Haag."

GR

OE

Mijn groene Haagse plekkie

Iedereen heeft er een: zo'n plekke waar je je écht thuisvoelt. Halsema Hoveniers vroeg zeven vrienden, familieleden, bekenden en prominente Hagenaars naar hun favoriete groene plekke in de Hofstad. Dat levert een mooie verzameling van parken en achtertuinen op. En natuurlijk een voetbalstadion.

N

A man with sunglasses and a black jacket is sitting on a wooden pergola in a lush garden. The pergola is arched and made of wood, with a lattice back. In front of him is a small round table with a purple mug. The garden is filled with large green leaves, some of which are in the foreground, partially obscuring the view. Sunlight filters through the trees, creating a dappled light effect. In the background, there's a blue wall and a house with a window. A colorful sculpture of a woman is visible on the right side of the garden.

“We hebben een heerlijke achtertuin. Een enorme jetser van zo’n vijftien meter diep en zes meter breed met onder meer een flink terras, een prieeltje en veel beplanting. Het plekje waar ik het meest zit is een bank in de vorm van een pergola. Vooral laat in de middag is het daar lekker. Dan schijnt de zon namelijk niet zo in onze tuin; mijn ogen kunnen slecht tegen licht. In een liedje van De Rêgâhs zing ik overigens over onze tuin. Dat is in ‘Pech in Sevilla’ op de cd Werelds. Bij mij in de achtertuin, tussen Scheveningen en Kijkduin, daar word je net zo lekker bruin, al ligt de hele stad in puin, geef mij Den Haag, schei toch uit.”

Johan Frauenfelder
Flamencogitarist, zanger en gitarist

A photograph of a person standing in a stone archway, looking out at a lush green forest path. The archway is made of dark, weathered stone and frames the scene. The person is wearing a dark jacket and pants. The forest is dense with green trees and foliage, and a path leads into the distance. The lighting is soft, suggesting a shaded area.

“Park Zorgvliet is een landgoed in het noordwesten van Den Haag. Het is staatseigendom en Rijksmonument. Kenmerkend is de combinatie van de strakke Franse en de meer natuurlijke Engelse landschapstijl en een dynamisch samenspel van oude en nieuwe natuur.

Aan de ruimtelijke omgeving van Den Haag stelt de gemeente strenge eisen. Zelf houd ik er wel van als iets een beetje rommelig is, zoals een bos. Dat is toch veel leuker voor bijvoorbeeld spelende kinderen? Daarom houd ik zo van Park Zorgvliet. Zo’n verborgen plek die onaangeroerd lijkt, waar je de geschiedenis nog kunt ontdekken. En doordat niet iedereen binnen mag, is het er rustig. Ik heb zelf een jaarkaart en maak er af en toe een wandelingetje. Je kunt er mooi de verschillen tussen de seizoenen zien. Zo zijn de kleuren in de herfst in Park Zorgvliet schitterend.”

Albert Koolma

Hoofd Landschapsarchitectuur gemeente Den Haag

“Mijn favoriete plek van Den Haag is het havenhoofd. Daar kom ik helemaal tot rust. Maar als het gaat om groene plekken, dan is mijn eigen semi-wilde achtertuin favoriet. Het is maar een postzegel, maar er komen enorm veel beesten op af. De vogels drinken en badderen in de waterloop van de vijver. En door de vele bloeiende planten zijn er altijd veel insecten. De hommels komen er vaak een praatje maken. Er gaat geen dag voorbij of ik zit op mijn terrasje te genieten.”

*Herman Poelsma
Tuinman Radio West*

A photograph of a man standing next to a large, moss-covered tree trunk in a lush green park. In the background, a wooden bridge spans across a pond. The man is wearing a dark jacket and jeans, and is smiling at the camera. The scene is filled with vibrant green foliage and trees.

“Al vanaf mijn twintigste kom ik bij Die Haghe. Ik zit er inmiddels in het veteraneenteam en houd me onder meer bezig met sponsoring. Het is echt mijn club. Hoewel. Voor een Hagenees is er eigenlijk maar één club: ADO. De velden van Die Haghe liggen schitterend, bij de duinen en naast het bos van Ockenburgh. Dat is mijn favoriete plek. Natuurlijk, het Zuiderpark en Westbroekpark zijn ook schitterend. Maar het liefst wandel ik met onze golden retriever door het bos van Ockenburgh. Het is veel mooier en groter dan veel mensen denken.”

*Hans van der Starre
Bestuurslid sv Die Haghe*

“Ik ben opgegroeid bij het Zuiderpark, heb vanaf mijn twaalfde in Pijnacker gewoond, maar ik wilde terug naar Den Haag. Het is Sion geworden. Rijswijk dus, maar dat is toch ook een beetje Den Haag. Een paar maanden geleden zijn we verhuisd naar een nieuwe wijk. Die wijk is lekker groen en goed bereikbaar. Het is dan ook direct mijn favoriete plek in Den Haag, samen met onze achtertuin. En het Zuiderpark blijft natuurlijk ook mooi.

In onze achtertuin staan planten en er ligt een grasmatten. Nee, er staat nog geen doel op het gras, maar je kunt er wel een balletje trappen als je wilt. Of ik van tuinieren houd? Nee, dat is meer iets voor mijn vriendin. Zij heeft bijvoorbeeld ook een eigen kruidentuin aangelegd. Ik ben meer van het gras maaien.”

Mike van Duinen
Speler ADO Den Haag

ADO DEN HAAG STADIUM

“Mijn favoriete plek in Den Haag is het stadion van ADO Den Haag. Ik heb een seizoenskaart. Samen met mijn vader, nicht en tante bezoek ik iedere thuiswedstrijd van ADO. En soms gaan we naar een uitwedstrijd. De mooiste wedstrijd ooit in het ADO-stadion? Die tegen Feyenoord, begin 2014. ADO kwam al heel vroeg met 2-0 voor, Feyenoord kwam terug tot 2-2. In het laatste kwartier scoorde ADO nog één keer. Tijdens het ‘Haags kwartiertje’ dus. Het gras dat in het stadion ligt is inderdaad niet echt meer, maar kunstgras. Dat is op zich wel mooi, hoor. En het mooiste is dat tijdens de zomer van 2014 het kunstgras verwijderd moest worden wegens het WK Hockey. Die mat ligt nu bij voetbalvereniging Die Haghe. Dat is de ploeg waar ik zelf voetbal. Ik speel dus met enige regelmaat op de mat waarop ADO met 3-2 van Feyenoord heeft gewonnen!”

Jelle Halsema (14)

Zoon van Paul en Sonja Halsema

“Ik kom graag in het Haagse Bos. Het is een mooi groen bos en je kunt er lekker spelen. Zo is er een heel leuke speeltuin. Je hebt daar onder meer een klimpad, een klimmuur en een speciale schommel. Wat zo speciaal is aan die schommel? Het is een soort hangmat waar je met twee mensen op kunt. Dan lig ik bijvoorbeeld met mijn nichtje Laura op de schommel, en mijn vader duwt ons dan. Laura gaat vaker mee naar het Haagse Bos, net als mijn broer Jelle en mijn neef Max, hoewel we het laatste jaar iets minder regelmatig zijn gegaan. In het Haagse Bos hoor je ook veel vogels fluiten. Daar word je heel rustig van. Thuis hebben we helaas geen vogels als huisdieren. Maar we hebben wel een paar konijnen.”

*Maaike Halsema (10)
Dochter van Paul en Sonja Halsema*

Dennis Pors is bij Halsema Hoveniers verantwoordelijk voor de tuinaanleg. In zijn vrije tijd maakt hij graag een duinwandeling of - bij mooi weer - ligt hij op het strand. “Heerlijk. En ik vis ook graag. Daar komt de laatste jaren weinig van. We hebben twee jonge kinderen, dus besteed ik veel tijd aan ons gezinnetje. Ik hoop over een tijd weer een hengeltje te kunnen uitgooien.”

‘Echte tuinman

Kinderen hebben recht op een groene leefomgeving. Dat vindt ook basisschool Haagsche Schoolvereniging. Daarom besteedt de HSV steeds meer aandacht aan de inrichting van de schoolpleinen. Halsema Hoveniers is nauw betrokken bij het plein van de internationale school aan de Nassaulaan.

De stichting Haagsche Schoolvereniging heeft zeven scholen op zeven locaties. Aan de Nassaulaan ligt de internationale basisschool met een Nederlandse afdeling en een Internationale afdeling. De internationale school telt zo'n 350 leerlingen met meer dan 50 nationaliteiten. En voor die leerlingen is het schoolplein een van de belangrijkste plekken in Den Haag.

Frans de Jong is directeur van de Nederlandse afdeling van de internationale school: "Het gaat vaak om kinderen van expats. Die wonen meestal ongeveer drie jaar op één plek en reizen dan weer verder. De ouders van die kinderen zijn heel beschermend richting hun kinderen. Dat is begrijpelijk. Ze hebben verder geen familie of vrienden in de buurt wonen. Ze zijn aangewezen op elkaar. En op de school."

met klei aan zijn vingers

De kinderen krijgen dan ook speciale aandacht, zeker op het moment dat ze voor het eerst naar school gaan. “We werken in kleine groepjes en steken veel tijd in samenwerking tussen groepen. Daarnaast betrekken we deze leerlingen bij de Nederlandse cultuur. We doen vele activiteiten samen, zoals tijdens de Kinderboekenweek.”

Buiten spelen

Veel buiten spelen doen de buitenlandse kinderen niet. Daarvoor kennen hun ouders de wijk en de stad vaak niet goed genoeg. En ook zijn de kinderen van het International department relatief weinig lid van sportverenigingen. “Buiten spelen doen die kinderen dus op het schoolplein.”

Maar De Jong is eerlijk: het schoolplein van de school zag er een beetje mistroostig uit. Een weidse vlakte met veel steen. De boompjes waren met hun laatste krachten bezig en van het grasveldje was weinig meer te verwachten.

Meer groen en een betere inrichting waren de oplossing. Daarom bezocht De Jong enkele jaren geleden een bijeenkomst over groene schoolpleinen. Daaruit volgde een plan om het schoolplein aan te pakken. Het management ging met enkele ouders op zoek naar geld. En dat lukte.

“De ouders waren heel enthousiast. Ze zochten met ons naar sponsoren. En we zijn bij allerlei fondsen - zoals Fonds 1818 - langs geweest om geld in te zamelen voor het schoolplein. Zo hebben we een deel

Internationale school krijgt een groen plein

van de financiën geregeld. En in schooljaar 2014-2015 doen we veel activiteiten rondom het schoolplein in de hoop nóg meer geld binnen te halen.”

Een echte tuinman

De ouders werden niet alleen betrokken bij de financiën. Ze mochten ook meepraten over de inrichting van het schoolplein dat zo belangrijk is voor hun kinderen. Ook de leerkrachten hadden inspraak. En vanzelfsprekend waren de kinderen zelf de belangrijkste partij bij het maken van plannen.

Voor de uitvoering van de plannen zocht de school een hovenier. De commissie die de opfrisbeurt coördineerde vroeg wat rond bij andere scholen, vrienden en bekenden, en dat leidde tot drie kandidaten, waaronder Halsema Hoveniers. De Jong: “De commissie was unaniem: Paul Halsema moest het doen! Hij is een echte tuinman. Iemand met klei aan zijn vingers die met hart en ziel praat over zijn werk. En het is een geweldige vent.”

Aardig te vermelden: Halsema Hoveniers werkte vaker aan het groener inrichten van een schoolplein, zoals van de Carolusschool aan de Kortebos in Den Haag. De aanleiding daarvoor was een project van de gemeente om schoolpleinen ‘mooier, schoner en op orde’ te maken. Startschot van dit project was bij de Carolusschool. Deze school kreeg een spannender, avontuurlijker en groener schoolplein met zit-, speel- en klauterobjecten. Bovendien is het schoolplein ook na schooltijd toegankelijk voor omwonenden. Halsema Hoveniers was nauw betrok-

ken bij de plannen voor de Carolusschool en verzorgde de aanleg van het nieuwe schoolplein.

Startschot

Na de zomervakantie van 2014 heeft het schoolplein van de internationale basisschool aan de Nassaulaan drie delen: een voor sport, een voor educatie en een voor natuur. Elk deel meet zo’n dertig bij dertig meter. De Jong: “In het educatieve deel komt een rond amfitheater. De tribune biedt ruimte aan twee klassen. Die kunnen we dus gebruiken om les te geven.” Het sportdeel bevat een multifunctioneel sportveld. En het natuurdeel is lekker wild en ruig.

Vlak voor de zomervakantie werd het startschot voor de aanleg gegeven. Een happing voor de school, kinderen én ouders. Er werd een eerste boom - een leilinde - gepland als symbool voor het nieuwe schoolplein. Paul Halsema van Halsema Hoveniers deed een kleine toespraak. Hij vertelde de kinderen wat je zoal nodig hebt om een boom te laten groeien.

“Het nieuwe schoolplein leeft nu al”, vertelt De Jong, vlak voordat Halsema Hoveniers start met de werkzaamheden. En om ervoor te zorgen dat het plein blijft leven onder de schoolkinderen, is in het ontwerp rekening gehouden met verdere ontwikkeling waarbij ook nieuwe generaties schoolkinderen kunnen worden betrokken. De Jong: “We hebben bijvoorbeeld al plannen om met kinderen een mozaïek te maken in het nieuwe schoolplein. We zullen ze ook zeker gaan betrekken bij het onderhoud. Het is tenslotte ook het plein van de kinderen.”

Sebastiaan de Zwart werkt bij Halsema Hoveniers in de aanleg en onderhoud van tuinen. Water is een passie van Sebastiaan. Thuis heeft hij een aquarium van 1,20 meter breed waarin tientallen vissen wonen. "Het is een gezelschapsaquarium." De vijverpartij in de Scheveningse Bosjes is zijn favoriete plek in Den Haag. "Wat ook mooi is: de groene 'wand' achter die vijver. Die kleuren, vooral in de herfst!"

‘Je mag geen slaaf zijn van je tuin’

Aan de voorkant van het huis van Nicoline Jutte-Zemering ligt de Raamweg, een van de verkeersaders van Den Haag. Aan de achterzijde is het een oase van rust. Daar ligt namelijk een tuin van maar liefst 34 meter diep. Een tuin met mogelijkheden bovendien. “We hebben pas capucijners uit eigen tuin op. Heerlijk!”

Wie door de achtertuin van de familie Jutte-Zemering loopt, heeft wat te zien. Zo liggen zowel voor in als achter in de tuin terrassen. “Als het mooi weer is, dan zitten we ‘s ochtends op het terras bij de keuken met een krantje, een bakje koffie of thee. Rond een uurtje of twee verhuizen we naar het achterste terras. Daar liggen we vaak te zonnen.”

Om bij het achterste terras te komen, loop je over een kronkelpad. Dat voert je langs onder meer witte hortensia’s (de Annabella) en boerenjasmijn. Halverwege de tuin staat de miscanthus: dit pluimgas zorgt ervoor dat je vanuit de keuken niet de achterkant van de tuin ziet.

Onderweg vallen verder onder meer de schuttingen op. De schutting begint bij het huis met een oude muur, verderop zijn het metalen korven gevuld met boomschijven - een duurzame vondst van Nicoline - en nog verder ter plekke gevlochten wilgentenen. Op weer andere delen is de schutting begroeid. Ook is er plek voor een trampoline en een moestuin. In die tuin teelt de familie Jutte-Zemering onder meer tomaten, bonen, uien, bietjes en capucijners.

Een afwisselende tuin dus. En dan te bedenken dat de familie Jutte-

Zemering het huis pas vier jaar geleden betrok, en de tuin dus maar kort geleden heeft ontworpen. “We hebben het ontwerp voor de tuin zelfgemaakt, maar met onmisbaar advies van Paul Halsema. We kenden hem al langer: hij heeft ook de tuin van ons vorige huis aangelegd en voor mij gewerkt toen ik directeur was van een begraafplaats. Paul is een geweldige man. Hij straalt, is rustig en gaat op in zijn werk.” Halsema Hoveniers legde de tuin ook aan. Het onderhoud verricht Nicoline Jutte-Zemering grotendeels zelf. Eens in de zoveel tijd komen de jongens van Halsema Hoveniers helpen met wat groot onderhoud. Je zou verwachten dat het een dagtaak is. Maar dat valt reuze mee, vertelt ze. “Eens per twee weken ben ik er een paar uur mee bezig, dus dat is helemaal niet zo veel. Dat komt ook doordat de tuin behoorlijk onderhoudsvriendelijk is. Zo hebben we veel bodembedekkers. We hebben de tuin ook zo ontworpen. Ik houd wel van tuinieren, maar vind dat je geen slaaf mag zijn van je tuin. We hebben alleen wel pech: we hebben zevenblad in de tuin. Hoewel, het is ook een sport om die met wortel en al uit te roeien.”

In. sreinovo **III**

